Europos Sąjungos
oficialusis leidinys

LT
C serija

C/2025/3472

2025 7 16

Europos regionų komiteto rezoliucija dėl Europos regionų komiteto 2025–2030 m. prioritetų

(C/2025/3472)

EUROPOS REGIONŲ KOMITETAS (RK)

ATSIŽVELGDAMAS į:

— 2024–2029 m. Europos Vadovų Tarybos strateginę darbotvarkę,

— Europos Komisijos 2024–2029 m. politines gaires,

— Europos regionų komiteto bendradarbiavimo susitarimus su Europos Parlamentu ir Europos Komisija,

RK laiko #Sanglaudą, #Atsparumą ir #Artumą savo pagrindiniais 2025–2030 m. kadencijos prioritetais.

I. ***#Sanglauda***

RK pabrėžia toliau išdėstytus teiginius:

1. Ekonominė, socialinė ir teritorinė sanglauda yra pagrindiniai Europos Sąjungos tikslai ir siekiant šių tikslų būtinas vietos ir regionų valdžios institucijų dalyvavimas, užtikrinant daugiapakopį valdymą, kaip nurodyta ir Sanglaudos aljanso dokumentuose.

Konkurencingumas

2. Vietos ir regionų valdžios institucijos yra pagrindinės konkurencingumo skatintojos, nes jos palaiko glaudžius ryšius su piliečiais, ekonominės veiklos vykdytojais, akademine bendruomene ir kitais suinteresuotaisiais subjektais. Vietos ir regionų valdžios institucijos praktiškai įgyvendina ES strateginę darbotvarkę ir veiksmingai remia inovacijų ekosistemas, užtikrindamos investicijas ir rengdamos viešuosius pirkimus, teikia kokybiškas viešąsias paslaugas, kad būtų skatinama regioninė plėtra, ir sudaro sąlygas vietos poreikiais grindžiamai pramonės politikai, kad būtų pasiektas priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimo tikslas, užtikrintas konkurencingumas ir kuriamos kokybiškos darbo vietos.

3. RK tvirtai remia ryžtingą, vietos poreikiais grindžiamą ir teritoriniu požiūriu įtraukią 10-ąją bendrąją programą (BP 10) ir Europos mokslinių tyrimų erdvę (EMTE) su didesne parama vietos ir regionų inovacijų ekosistemoms, geresne sanglaudos ir MTI finansavimo sinergija ir visapusišku pripažinimu, kad vietos ir regionų valdžios institucijos sudaro sąlygas žinių ekonomikai.

4. RK pabrėžia, kad svarbu įgalinti jaunimą per švietimą ir suteikti jiems įgūdžių, kurių reikia norint sėkmingai dalyvauti būsimoje darbo rinkoje ir spręsti darbo jėgos trūkumo problemą. Reikšminga augimo varomoji jėga taip pat gali būti teisėta migracija, gebanti praturtinti vietos ekonomiką ir padidinti regioninį konkurencingumą.

5. Europos konkurencingumui reikia gerai išplėtoto teritorinio aspekto ir sustiprintų daugiapakopio valdymo struktūrų, kad būtų galima koordinuoti pramonės politiką, nes be konkurencingų regionų konkurencingumas neįmanomas.

6. Bendrosios rinkos sukūrimas, įskaitant laisvą paslaugų judėjimą, kapitalo rinkų sąjunga ir investicijų skatinimas yra pagrindiniai veiksniai siekiant užtikrinti ilgalaikį Europos konkurencingumą. Stipriai, novatoriškai ir atspariai bendrajai rinkai reikia tvirtos sanglaudos politikos, kurioje didelis dėmesys būtų skiriamas konkurencingumui.

7. Kad Europos ekonomika taptų konkurencingesnė, reikia atnaujinti pastangas siekti aktyvaus subsidiarumo konstruktyviai bendradarbiaujant visais lygmenimis ir remtis miestų bei regionų, kurie įgyvendina daugumą ES teisės aktų, patirtimi, laikantis jos ekonominių, socialinių ir aplinkos standartų ir užtikrinant reguliavimo stabilumą.

8. Mažosios ir vidutinės įmonės (MVĮ), teikiančios mokymo paslaugas, kuriančios darbo vietas ir aprūpinančios būtiniausiomis prekėmis bei paslaugomis, kartu skatinančios atsparumą bei įvairinimą, yra vietos bendruomenių pagrindas.

9. Vykdant vietos poreikiais grindžiamą politiką, supaprastinant procedūras, mažinant administracinę naštą ir investuojant į įgūdžius bei inovacijas bus skatinama konkurencinga ir MVĮ palanki aplinka ES regionuose.

ES biudžetas

10. ES biudžetu būtina užtikrinti, kad ilgalaikėje perspektyvoje būtų vykdoma reikšminga vietos poreikiais grindžiama politika, jei norima, kad jis būtų viena pagrindinių investicijų skatinimo ir stabilizavimo priemonių, siekiant įgyvendinti kintančius ES prioritetus sudėtingomis geopolitinėmis aplinkybėmis, kai didėja ekonominė nelygybė ir spartėja klimato krizė.

11. ES turi turėti pakankamai finansinių išteklių, kad galėtų įgyvendinti itin svarbius naujus tikslus, nekeliant pavojaus ilgalaikiams prioritetams ir Sutarties tikslams.

12. Veiksmingą daugiametę finansinę programą (DFP) po 2027 m. būtina rengti derinant veiksmus su vietos ir regionų valdžios institucijomis kaip strateginėmis partnerėmis, nes jos nepaprastai gerai supranta vietos investicijų poreikius. Todėl partnerystės principas ir daugiapakopis valdymas yra esminiai sėkmę lemiantys veiksniai siekiant, kad ES taptų konkurencingesnė, įtraukesnė, saugesnė, atsparesnė ir tvaresnė. Atmestinas bet koks daugiamečių programų rengimo ar įgyvendinimo centralizavimas.

13. Fiskalinė decentralizacija tebėra labai svarbi siekiant, kad viešosios paslaugos būtų veiksmingos, skatinant konkurencingumą ir įgalinant piliečius.

14. Nauji nuosavi ištekliai ir paskatos į Europos Sąjungą pritraukti privataus kapitalo turėtų būti įtraukti į platesnio masto diskusijas dėl ilgalaikio ES biudžeto finansavimo, kad būtų galima reaguoti į naujus esminius jam kylančius iššūkius.

Teisinga pertvarka

15. Siekiant valdyti trejopos (žaliosios, skaitmeninės ir demografinės) pertvarkos socialinį ir ekonominį poveikį, atsižvelgiant į skirtingą ES regionų pradinę padėtį, pranašumus ir asimetrinį pažeidžiamumą, būtina parengti išsamią ir holistinę strategiją, kurioje būtų laikomasi tikslinio teritorinio požiūrio. Parama teisingai pertvarkai sanglaudos politikos srityje turi išlikti tvirta, nes ji gali atskleisti darnaus vystymosi potencialą ir teigiamą dinamiką.

Tvarus ir įperkamas būstas

16. Kiekvienas turi teisę į deramą ir įperkamą būstą. Daug ES piliečių susiduria su sunkumais norėdami patekti į nekilnojamojo turto ir nuomos rinkas, o tai daro poveikį ES sanglaudai, gyvenimo kokybei ir miestų planavimui, taip pat prieinamumui ir saugumui mūsų miestuose. Reikia skubiai spręsti didelę būsto krizę daugelyje ES regionų ir iki 2030 m. panaikinti benamystę.

II. ***#Atsparumas***

RK pabrėžia toliau nurodytus teiginius:

17. Atsparumas plačiąja prasme – tai gebėjimas reaguoti į gaivalines ir žmogaus sukeltas nelaimes, grėsmes saugumui ir ekonominį bei politinį nestabilumą ES ir visame pasaulyje. Atsparumo užtikrinimas priklauso nuo glaudaus bendradarbiavimo visais valdymo lygmenimis ir turi apimti stipresnį ES ir vietos ir regionų valdžios institucijų gebėjimą reaguoti į įvairių formų krizes, taikant tinkamus instrumentus ir finansines priemones.

Tarpvalstybinis bendradarbiavimas

18. RK mano, kad Europos teritoriniam bendradarbiavimui tenka esminis vaidmuo, nes jis įkūnija Europos pridėtinę vertę, todėl jis turi būti pripažintas prioritetu ir sustiprintas kitoje DFP.

Klimato kaita

19. Didelį susirūpinimą kelia stiprėjantis klimato kaitos ir tebesitęsiančio aplinkos būklės blogėjimo poveikis ES miestams ir regionams, todėl reikia skirti daugiau dėmesio ir finansinių priemonių prevencijai ir prisitaikymui. ES poveikio klimatui neutralumo iki 2050 m. tikslas turi būti įgyvendinamas užsibrėžiant teisiškai privalomą 2040 m. tikslą CO_2 kiekį sumažinti 90 proc., dedant plataus užmojo, tačiau realistiškas pastangas, kaip nurodyta žaliojo kurso sistemoje.

20. Būtina skubiai stiprinti vietos ir regionų valdžios institucijų struktūrinį ir finansinį pajėgumą užtikrinti klimato politikos veiksmų ir biologinės įvairovės išsaugojimo sinergiją, kartu skatinant mokslinius tyrimus ir inovacijas, taip pat švelninti klimato kaitą ir prie jos prisitaikyti, valdant riziką ir gerinant pasirengimą klimato nelaimėms.

Hidrologinis atsparumas

21. Hidrologinis atsparumas, kaip ypatingos svarbos pasaulinis iššūkis, yra itin reikšmingas ES konkurencingumui ir labai svarbus siekiant užtikrinti prisitaikymą prie klimato kaitos, biologinės įvairovės apsaugą, taršos mažinimą, apsirūpinimo maistu saugumą, žiedinę ekonomiką ir visuomenės sveikatą. Todėl jį būtina integruoti į visas kitas susijusias ES politikos sritis.

22. Vietos ir regionų lygmenimis turi būti rengiamos ir įgyvendinamos integruotos vandentvarkos strategijos, apimančios gamtos procesais pagrįstus novatoriškus sprendimus.

Švari, saugi ir įperkama energija

23. Veiksminga, ekonomiškai tvari, švari ir sąžininga vietos energetikos pertvarka yra labai svarbi siekiant sumažinti strateginę priklausomybę ir aplinkos tikslus suderinti su konkurencingumu.

24. Vis sudėtingesnėje geopolitinėje padėtyje itin svarbu skatinti smulkiuosius energijos gamintojus ir decentralizuotas bei atsinaujinančiųjų išteklių energijos sistemas.

25. Užbaigta kurti Europos energetikos sąjunga su visiškai integruota ir sujungta rinka visoje ES ir gerai veikiančia valdymo sistema turės lemiamos reikšmės siekiant padidinti ES energetinį saugumą ir užtikrinti, kad energijos kainos netaptų dideliu ES pramonės suvaržymu ir našta piliečiams.

26. Vietos ir regionų valdžios institucijos atlieka esminį vaidmenį siekiant tvarios ir socialiai teisingos energetikos pertvarkos, užtikrinant vietos įmonių konkurencingumą ir kovojant su energijos nepritekliumi, tačiau siekdamos padidinti energijos vartojimo efektyvumą ir vietos energijos gamybą, jos turi būti tinkamai finansuojamos, įskaitant tiesiogiai vietos ir regionų valdžios institucijoms skiriamomis lėšomis.

Sveikata

27. Sveiki gyventojai ir stiprus, visuotinai prieinamas ir novatoriškas sveikatos priežiūros sektorius yra svarbūs ES visuomenės atsparumo veiksniai ir pagrindinis ES strateginio savarankiškumo ramstis.

28. Kurdama ir įgyvendindama Europos sveikatos sąjungą, ES kartu su savo valstybėmis narėmis, regionais, miestais ir kaimo vietovėmis privalo atremti tokius iššūkius kaip sveikatos priežiūros darbuotojų skaičiaus mažėjimas, ypatingos svarbos vaistų tiekimo problemos, didelis sveikatos priežiūros infrastruktūros pažeidžiamumas kibernetinių išpuolių atveju, nuolatinė nelygybė sveikatos srityje, taip pat didėjantis lėtinių ligų ir psichikos sveikatos problemų skaičius nestabilumo ir krizių metu.

Žemės ūkis

29. Tvirta bendra žemės ūkio politika (BŽŪP) turės esminės reikšmės siekiant didinti ES atsparumą, tvarumą, konkurencingumą, apsirūpinimo maistu savarankiškumą bei saugumą ir jos ūkininkų apsaugą, todėl ši politika turi nukreipti viešąsias lėšas į aplinkos atžvilgiu tvarią ūkininkavimo praktiką.

30. Vienas pagrindinių BŽŪP elementų taip pat turi būti kaimo plėtra, remianti gyvybingas kaimo vietoves, kuriose veikia kokybiškos viešosios paslaugos ir infrastruktūra, ir padedanti įveikti demografinius ir ekonominius iššūkius.

31. Regionai privalo atlikti aktyvų vaidmenį valdant būsimus strateginius planus, siekiant užtikrinti, kad būtų atsižvelgta į konkrečius teritorinius ir sektorių ypatumus ir kad įgyvendinant BŽŪP daugiausia dėmesio būtų skiriama tvarios prie vietos sąlygų pritaikytos maisto gamybos rėmimui, kartų kaitai, taip pat žemės ūkio ir maisto sektoriaus, kaip strateginio turto, išsaugojimui.

Saugumas

32. Europiečiai ir ES susiduria su kintančiomis ir daugialypėmis grėsmėmis, todėl atsakas į šiuos iššūkius turi tapti bendra ir kolektyvine atsakomybe, kaip pabrėžiama S. Niinistö pranešime. Dar daug ką reikia nuveikti siekiant užtikrinti Europos parengtį ir gynybos pajėgumus. Tvirta RK parama Ukrainos miestams ir regionams, išreikšta įsteigiant Aljansą už Ukrainos atstatymą, taip pat yra investicija į ES miestų ir regionų atsparumą, nes ji suteikia galimybę pasimokyti iš Ukrainos partnerių patirties.

33. Būtina pasirengti krizėms – tiek susijusioms su geopolitine įtampa, tiek kylančioms dėl gaivalinių nelaimių, o vietos ir regionų požiūriai turi būti visapusiškai atspindėti įvairių sričių ES politikoje, kad ji būtų veiksminga praktikoje. Itin svarbu, kad miestai ir regionai aktyviai dalyvautų, būtent stiprinant gynybos pramonę, apsaugant viešąsias erdves ir ypatingos svarbos infrastruktūros objektus, taip pat didinant atsparumą ir kibernetinį saugumą, laikydamiesi visos visuomenės įtraukimo požiūrio.

III. ***#Artumas***

RK atkreipia dėmesį į toliau nurodytus teiginius:

34. Vietos ir regionų valdžios institucijos turi unikalių galimybių tenkinti kintančius piliečių poreikius. Siekiant išlaikyti sanglaudą, puoselėti įtraukias bendruomenes ir didinti piliečių pasitikėjimą viešosiomis institucijomis, itin svarbu stiprinti vietos valdžios institucijų gebėjimus.

Demografiniai pokyčiai

35. Demografiniai pokyčiai, susiję su visuomenės senėjimu, ir tokios problemos kaip protų nutekėjimas, žemės apleidimas ir dykumėjimas, bendrasis išlaikomo amžiaus žmonių koeficientas, kliūtys tam tikrų regionų plėtrai ir bendras gyventojų skaičiaus mažėjimas lemia didelę nelygybę tarp teritorijų ir bendruomenių, o tai kenkia sanglaudai. Sanglaudos politika tebėra nepaprastai svarbi sprendžiant demografinių pokyčių klausimą ir tuos pokyčius švelninant, taip pat kuriant galimybes mažiau išsivysčiusių ir mažiau palankių ūkininkauti regionų gyventojams. Dėmesys demografiniams iššūkiams įgyvendinant sanglaudos politiką turėtų apimti šeimai palankios politikos ir kartų tarpusavio teisingumo skatinimą ir pažangių bei tvarių trajektorijų nuosmukį patiriantiems regionams kūrimą. Kad žmonėms būtų lengviau likti gyventi savo regionuose ir miestuose arba grįžti į juos, būtina sukurti palankią aplinką įmonėms, galinčioms teikti darbo vietas, ir užtikrinti kokybiškas viešąsias paslaugas ir infrastruktūrą.

Vietos demokratija

36. Reikia stiprinti vietos ir regionų valdžios institucijų gebėjimus kovoti su sisteminėmis grėsmėmis demokratijai.

37. Atotrūkio tarp institucijų ir piliečių mažinimas ir pagrindinių teisių bei teisinės valstybės apsauga yra didelį susirūpinimą keliantys klausimai, kuriuos reikia spręsti visais valdymo lygmenimis.

38. Lygiai taip pat svarbu skatinti piliečių, ypač jaunimo, dalyvavimą, užtikrinant, kad sprendimų priėmimo procesuose būtų išgirstos visos kartos. Tai būtina siekiant sukurti teisingą, skaidrią ir atskaitingą valdymo sistemą.

39. Pasitelkdamas savo narius, plėtodamas tinklus ir įgyvendindamas iniciatyvas, pavyzdžiui, Europos savivaldos tinklą, Jaunųjų išrinktų politikų tinklą ar Europos regionų ir miestų savaitę, RK turi unikalių priemonių, kuriomis gali priartinti Europą prie piliečių ir nukreipti jų indėlį į ES lygmenį.

40. Vietos demokratijos apsauga tebėra būtina tiek ES viduje ir plėtros šalyse, tiek pietinėse bei rytinėse kaimyninėse šalyse.

Lyčių lygybė

41. 2025–2030 m. kompleksinis RK prioritetas bus prisidėti prie kitos ES lyčių lygybės strategijos įgyvendinimo ir ES moterų teisių veiksmų gaires paversti apčiuopiamais rezultatais vietoje. RK aktyviai rems vietos ir regionų valdžios institucijas kaip strategines partneres siekiant užtikrinti vienodą darbo užmokestį už vienodą darbą ir ekonominį įgalėjimą, lygias galimybes naudotis kokybiškomis sveikatos priežiūros paslaugomis, prieinamą vaikų priežiūrą, profesinio ir asmeninio gyvenimo pusiausvyrą ir lygias užimtumo galimybes. RK taip pat remia lyčių lygybės integravimą į visas ES politikos sritis, pradedant jų kūrimu ir baigiant įgyvendinimu, glaudžiai bendradarbiaujant su visais valdžios lygmenimis. Tai apima įsipareigojimą pripažinti sąryšingumą, ypač užtikrinti marginalizuotoms ir pažeidžiamoms grupėms, įskaitant LGBTIQ+ bendruomenę, priklausančių moterų įtrauktį. RK pabrėžia, kad svarbu didinti moterų dalyvavimą politiniame gyvenime, ir ragina užtikrinti vienodą atstovavimą joms ES institucijose tiek sudėties, tiek vadovaujamų pareigų požiūriu. RK ragina politines institucijas priimti elgesio kodeksus, kuriais būtų atsižvelgiama į lyčių aspektą, ir užtikrinti kovos su priekabiavimu priemonių vykdymą. Tai būtina siekiant apsaugoti vietos demokratiją ir užtikrinti, kad lygybė būtų ne tik principas, bet ir gyvenimo realybė visoje Europoje.

Jaunimas

42. Dabartinė ES jaunimo strategija, kurioje daugiausia dėmesio skiriama aktyviam dalyvavimui ir geresnėms jaunimo galimybėms mokytis bei dirbti, didinant jaunimo ekonominę ir socialinę raidą, nusipelno didesnio matomumo ir didesnio dėmesio jos įgyvendinimui. Ji siejama su padidinta ES parama švietimui, kaip pagrindiniam įgūdžių sąjungos aspektui, kuris yra esminis veiksnys ateities kartoms, kad joms būtų prieinamos kokybiškos darbo vietos ir būstas.

Žvelgdamas į ateinančius penkerius metus, RK:

43. atkreipia dėmesį į tai, kad vietos ir regionų valdžios institucijos dėl savo politinio legitimumo, konstitucinių funkcijų, žinių ir įgaliojimų investuoti, taip pat dėl savo įsipareigojimo siekti sanglaudos, atsparumo ir artumo yra pagrindinės veikėjos sprendžiant minėtus uždavinius ir siekiant politikos tikslų;

44. yra įsitikinęs, kad miestai ir regionai šiame procese turi būti laikomi ne tik suinteresuotaisiais subjektais, bet ir aktyviais dalyviais rengiant Europos Sąjungą ateičiai, atsižvelgiant į plataus užmojo reformų darbotvarkę ir numatomą plėtrą;

45. aiškiai nurodo, kad vietos ir regionų valdžios institucijų dalyvavimas formuojant ES ateitį ir politikos procesą, grindžiamą aktyvaus subsidiarumo, partnerystės ir daugiapakopio valdymo principais, yra vienintelis būdas veiksmingai pasiekti ES tikslą – regionus laikyti centrine ES veiklos ašimi.

Briuselis, 2025 m. gegužės 15 d.

Europos regionų komiteto
pirmininkė
Kata TÜTTŐ